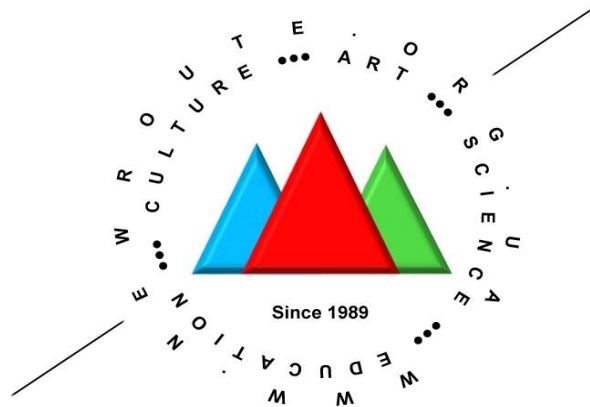

ISSN 2305-9869 (print)

ISSN 2786-6777 (online)

СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

Збірник наукових праць

2023 • Випуск 42

- Освіта • Культура і мистецтво • Гуманітарні науки •
  - Богослов'я • Соціальні та поведінкові науки •
  - Журналістика • Управління та адміністрування •
- Право • Соціальна робота • Сфера обслуговування •
  - Національна безпека • Цивільна безпека •

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

З Б І Р Н И К   Н А У К О В И Х   П Р А Ц Ї

- ✓ Засновано 2010 року. Збірник є мультидисциплінарним науковим виданням.
- ✓ Міжнародний стандартний номер періодичного видання ISSN 2305-9869 (print), ISSN 2709-1287 (online).
- ✓ Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ №23259-13099ПР від 19.04.2018.
- ✓ Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДКМ №6392 від 07.09.2018 (zareestrovano у глобальному реєстрі видавців Global Register of Publishers).
- ✓ Свідоцтво про державну реєстрацію інформаційного агентства як суб'єкта інформаційної діяльності КВ №894-716P від 16.08.2022.
- ✓ Контент розміщується в базі даних інформаційного ресурсу «Наукова періодика України» Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, в пошуковій системі наукових публікацій «Google Scholar», в репозитарії на сайті засновника СГ НТМ «Новий курс». Індексуються за показниками InfoBase Index (InfoBase), h-індекс (Google Scholar), i10-індекс (Google Scholar).
- ✓ Включено до каталогу наукових ресурсів відкритого доступу ROAD, до академічної бази даних ResearchBid, до бази наукових публікацій Google Scholar, до каталогу наукової періодики України з питань освіти, педагогічної, психологічної та соціальних наук Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського Національної академії педагогічних наук України, до реєстру наукових видань України державної наукової установи України «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації».
- ✓ Публікація у збірнику є науковою працею, яка опублікована у вітчизняному науковому періодичному виданні та підтверджує апробацію наукових досліджень автора. Збірник не входить до переліку фахових видань України. Збірник є мультидисциплінарним науковим виданням.
- ✓ Засновник та видавець: Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня «Новий курс» (рік заснування – 1989).
- ✓ Телефон (Telegram, Viber): +380970440309, +380500301905. E-mail: sgvisn@gmail.com, info@newroute.org.ua. Сайт: www.newroute.org.ua.
- ✓ Telegram: t.me/newroute1989. Viber: cutt.ly/RLj0lhy. Facebook: cutt.ly/ULj0vPt. Instagram: www.instagram.com/newroute1989.
- ✓ У збірнику публікуються наукові статті з проблем освіти, культури і мистецтва, гуманітарних наук, богослов'я, соціальних та поведінкових наук, журналістики, управління та адміністрування, права, соціальної роботи, сфери обслуговування, національної безпеки, цивільної безпеки.
- ✓ Автори несуть відповідальність за зміст (авторство та самостійність досліджень), точність та достовірність викладеного матеріалу.
- ✓ Редакція може не поділяти точку зору авторів.
- ✓ Публікації оприлюднюються в рамках проведення науково-практичної конференції «Сучасні тенденції соціально-гуманітарного розвитку суспільства», 28 травня 2023 р., м. Харків, Україна. Розміщення публікації автора у збірнику є підтвердженням участі автора у конференції.
- ✓ За результатами проведення конференції автори отримують електронний сертифікат (6 годин – 0.2 ECTS credits).
- ✓ Сертифікати оприлюднюються за адресою www.newroute.org.ua/ser (згідно Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800).

Редакційна колегія:

Кучин Павло Захарович, заслужений артист України, СГ НТМ «Новий курс» (головний редактор).
Акінішина Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка.
Березовська-Чміль Олена Борисівна, кандидат політичних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.
Внукова Ольга Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Київський національний університет технологій та дизайну.
Гетьман Ірина Анатоліївна, кандидат технічних наук, доцент, Донбаська державна машинобудівна академія.
Гришко Світлана Вікторівна, кандидат географічних наук, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.
Доброєр Наталя Вікторівна, кандидат культурології, доцент, Національний університет «Одеська політехніка».
Дубовик Наталя Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій.
Єрошенко Олена Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківська державна академія культури.
Калініна Ольга Сергіївна, кандидат культурології, Харківська гуманітарно-педагогічна академія.
Карпинський Борис Андрійович, доктор економічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка.
Кислюк Любов Вікторівна, канд. наук із соц. ком., доц., Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».
Кожедуб Олена Василівна, кандидат соціологічних наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
Коробчук Людмила Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Луцький національний технічний університет.
Кучин Сергій Павлович, доктор економічних наук, професор, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
Кучина Тетяна Ігорівна, магістр з маркетингу, СГ НТМ «Новий курс» (відповідальний секретар).
Мкртчян Оксана Альбертівна, доктор педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.
Пашкова Надія Ігорівна, кандидат філологічних наук, доцент, Київський національний лінгвістичний університет.
Підлісна Ольга Вікторівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.
П'ятакова Галина Павлівна, доктор педагогічних наук, доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка.
Рассомахіна Ольга Андріївна, кандидат юридичних наук, Європейський університет.
Сафонова Наталя Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара.
Стефанишин Олена Василівна, кандидат історичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет.
Сторож Олена Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет.
Тарасюк Лариса Сергіївна, доктор філософських наук, професор, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського.
Тополевський Віктор Юрійович, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури.
Федоренко Микола Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, Національної музичної академії імені П. І. Чайковського.
Харченко Артем Вікторович, кандидат історичних наук, доцент, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
Ціватий Вячеслав Григорович, канд. істор. наук, доц., засл. працівник освіти України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
Шевчук Інна Володимирівна, доктор наук з державного управління, доцент, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова.
Шептуха Олена Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.
Штулер Ірина Юріївна, доктор економічних наук, професор, Національна академія управління.

УДК 009:3(082)

С69

Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. – Вип. 42. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. – 63 с.

© СГ НТМ «Новий курс», 2023

© Автори, 2023

ЗМІСТ

	Стор.
<i>Мазуркевич Юрій Олександрович</i> БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	... 3
<i>Внукова Ольга Миколаївна, Негода Марія Миколаївна</i> СИТУАЦІЇ УСПІХУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВИТИ	... 7
<i>Liu Zhou</i> RESEARCH ON THE PROSPECTS OF DEVELOPMENT FOR CHINESE MARTIAL ARTS SCHOOL	... 10
<i>Яценко Віталій Якович</i> СТАВЛЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ПИТАННЯ ГЛАСНИХ-БІЛЬШОВИКІВ КАТЕРИНОСЛАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДУМИ ВОСЕНИ – ВЗИМКУ 1917 Р.	... 12
<i>Федоренко Микола Олександрович</i> ЕСТЕТИКА РОМАНУ	... 18
<i>Янковська Світлана Вікторівна</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В СІМ'Ї	... 22
<i>Білецька Анастасія Олегівна</i> ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ ЯК НАСЛІДОК ПОРУШЕННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ	... 25
<i>Дюжикова Тетяна Миколаївна, Подлевська Олена Василівна</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО РОБОТИ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	... 29
<i>Циватий Вячеслав Григорович</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ І ДИПЛОМАТІЇ: СОЦІОГУМАНІТАРНИЙ, ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ТА БЕЗПЕКОВИЙ ДИСКУРСИ	... 33
<i>Гомела Олексій Анатолійович, Тавиунський Олег Михайлович</i> РЕЛІГІЙНА БОРОТЬБА В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ XVII СТ.	... 39
<i>Дюжикова Юлія Юрійівна, Кравець Юлія Петрівна</i> РОЗВИТОК ПРЕДМЕТНОЇ ХІМІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ	... 42
<i>Лосева Юлія Григорівна</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ	... 44
<i>Карпіцький Миколай Миколайович</i> СУЧАСНА ТРАНСФОРМАЦІЯ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРСЬКОЇ СВІДОМОСТІ	... 49
<i>Рядова Ліліана Олегівна, Сушкевич Маргарита Валеріївна</i> ГРА В БАСКЕТБОЛ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАНЯТЬ	... 55
<i>Шевченко Інна Юрійівна, Васильченко Михайло Сергійович</i> ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД В УКРАЇНІ	... 58

Таким чином, наслідки війни можуть суттєво ускладнити економічну активність в Україні та призвести до скорочення економічного зростання та розвитку. Уряд та Національний банк мають вживати заходів для підтримки бізнесу та банківської системи, такі як надання фінансової підтримки, зниження податків та зборів, а також збільшення інвестицій у регіони, які потерпають від війни.

Джерела

1. Банківське кредитування в Україні: посткризове перезавантаження: монографія / С. М. Аржевітін, Т. С. Шемет, Н. В. Циганова; за ред. С. М. Аржевітіна. Київ: КНЕУ, 2017. 407.
2. Малій О. Г. Джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. №4. С.72-77.
3. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.com.ua>.
4. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Постанова Правління Національного банку України «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану». № 18 від 24.02.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>.
6. Rozhko O. D., Marenych T. H., Onegina V. M., Belyayeva L. A., Maliy O. G. Bank Credit in Financial Provision of Agricultural Enterprises. Financial and credit Activity: Problems of Theory and Practice. Vol. 4. No 31. 2019. P. 41-51.
7. Ставерська Т. О., Жиликова О. В. Аналіз сутності дефініції «антикризова стратегія» та її роль в процесі антикризового управління підприємством. Scientific Journal «ScienceRise», 2016. №12/1(29). С. 14-17.
8. Українська асоціація банків. URL:<https://uabanker.com>
9. Український банківський союз. URL:<https://ubs.org.ua>
10. Fitch Ratings. URL:<https://www.fitchratings.com>
11. Moody's Investors Service. URL:<https://www.moody.com>
12. S&P Global Ratings. URL:<https://www.spglobal.com/ratings>

Внукова Ольга Миколаївна

Кандидат педагогічних наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Негода Марія Миколаївна

Київський національний університет технологій та дизайну

СИТУАЦІЇ УСПІХУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Стаття присвячена дослідженню залежності навчальної мотивації здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти від ситуацій успіху на уроках теоретичного та виробничого навчання. Проаналізовано результати опитування учнів та педагогів щодо ставлення до ситуацій успіху, застосування методів та прийомів створення таких ситуацій. З'ясовано, що ситуації успіху у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) – це організація умов, за яких здобувачі освіти досягають значних результатів в опануванні необхідними компетентностями та посилюють вмотивованість до здобуття професії. Зроблено висновок про необхідність систематичного створення ситуацій успіху у ЗП(ПТ)О. Ключові слова: ситуації успіху, здобувачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, навчальна мотивація, методи та прийоми створення ситуацій успіху.

У сучасних умовах воєнного стану в Україні на професійну (професійно-технічну) освіту покладаються великі сподівання у забезпеченні необхідними кадрами післявоєнних відбудовчих процесів. Але учні ЗП(ПТ)О не завжди є достатньо вмотивованими до здобуття певного фаху. Тому нагальним є посилення їх навчальної мотивації. Запорукою інтересу та прагнення учнів до опанування необхідними знаннями та вміннями є прояв їх успіху під час освітнього процесу.

Ми поставили за мету дослідити, як створення ситуацій успіху для учнів на уроках у ЗП(ПТ)О впливає на посилення їх навчальної мотивації та які методи і прийоми є доцільними для забезпечення таких ситуацій на уроках виробничого та теоретичного навчання. Нами було використано такі методи: теоретичний аналіз, узагальнення, математичний, порівняльний, спостереження, опитування. Дослідження проводилось на базі Київського вищого професійного училища технологій та дизайну одягу (нині – професійний коледж).

Успіх як феномен вивчали В. Фридрих, А. Хофман, Д. Аткінсон, А. Маслоу, К. Роджерс та інші. Ю. Ільїна визначила, що успіх – це діяльність, яка супроводжується певним станом, вона спрямована назовні або всередину і приводить суб'єкт діяльності до бажаного результату, який перевіряється об'єктивно або суб'єктивно, з прогнозованими або допустимими витратами і на бажаний термін, з можливістю виділити модель діяльності такою, що призводить до успішних підсумків [4]. А. Велика підкреслює, що успіх – особистісно значуще досягнення, пов'язане із соціальним визнанням і переживанням радості [2, с. 33]. Успіх – оптимальне співвідношення між очікуваннями оточення, особистості та результатами її діяльності. В основі очікування успіху – прагнення заслужити схвалення, ствердити своє «Я», свою позицію, «зробити заявку» на майбутнє [5, с. 34-35]. «Виховання успіхом є однією з важливих умов розвитку особистості, – наголошував І. Бех, – неможливо формувати позитивну особистість у

діяльності, що приносить їй постійні невдачі. Лише успіх молоді людини формує в неї достатню віру в себе і на цій основі – прагнення стати кращою» [1, с. 26]

Питання ситуацій успіху перебувають у колі уваги педагогіки успіху – «науки про способи активізації внутрішнього світу людини, який характеризується необмеженими психічними можливостями, що використовує людина протягом усього свого життя» [6, с. 3]. Ситуація успіху – це цілеспрямований, спеціально організований комплекс умов, що дозволяє учневі досягти значних результатів у діяльності, які супроводжуються позитивними емоційними, психологічними переживаннями [5, с. 34]. Вітчизняні педагоги К. Ушинський, А. Макаренко, Ш. Амонашвілі, І. Зязюн та інші підкреслювали необхідність поваги до особистості учня, створення позитивної емоційної атмосфери, надання учням можливості пережити успіх в тій чи іншій діяльності.

Науковцями та педагогами-практиками приділено чимало уваги створенню ситуацій успіху саме в освітньому процесі. «Успіх у навчанні – єдине джерело внутрішніх сил дитини, які породжують енергію для подолання труднощів, бажання вчитися» [7, с. 164]. Типами створення ситуацій успіху є: «несподівана радість» (результат перевершив очікування), «загальна радість» (схвалення результатів колективом), «радість пізнання», а прийомами: «даю шанс», «сповідь», «зараження», «впливай за нами», «еврика» та інші.

Ю. Бабанський, У. Глассер, Л. Ткачук, В. Цетлін та інші пов'язували створення ситуацій успіху з підвищенням навчальної мотивації учнів, яка «є спонуканням учнів до продуктивної пізнавальної діяльності, активного засвоєння змісту освіти через різні методи, прийоми, засоби навчання» [8, с. 101]. Саме через відсутність успіху і визнання з боку педагога та інших суб'єктів освітнього процесу в учнів може виникати небажання навчатися. Навчальну мотивацію поділяють на внутрішню (залежить від особливостей особистості і включає мотиви самовдосконалення, пізнання) і зовнішню, що формується іншими, поєднує мотиви особистісні та соціальні, базується на стимулах. Тому важливо створювати педагогом позитивні ситуації успіху для самореалізації особистості учня.

Для виявлення того, як ситуації успіху впливають на посилення навчальної мотивації, ми провели опитування серед учнів першого та другого курсів, що здобувають професію «крavecь», в якому взяли участь 26 осіб. На запитання «Наскільки комфортно проходять заняття в училищі?» половина учнів поставили оцінку 4 (максимальна – 5). Це свідчить про те, що їм досить комфортно в освітньому середовищі училища, але є деякі нюанси. 23 % учнів поставили оцінку 3. Це може означати, що їм комфортно на окремих уроках. На питання «Чи подобається навчатись?» ствердно відповіло більшість опитованих учнів (65 %). Це означає, що учні задоволені своїм вибором професії і їм подобається процес навчання. Але 30 % респондентів відповіли: «важко сказати». Скоріше за все – це учні, які ще адаптуються до навчання в сьогоdnішніх умовах війни. Ми запропонували учням продовжити речення: «Я ходжу в училище» (рис. 1).

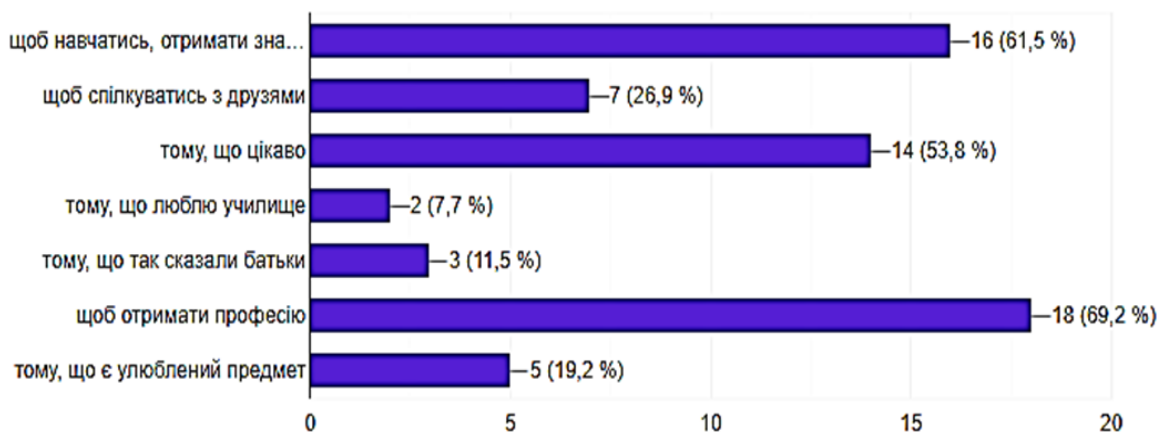

Рис. 1 Причини відвідування учнями занять в училищі

Найбільша кількість учнів обрали такі відповіді: «щоб отримати професію» (69,2%), «щоб навчатись, отримати знання» (61,5 %), «тому, що цікаво» (53,8%). Це свідчить про те, що більшість учнів мають високий рівень мотивації до навчання. Але відповідь: «тому, що так сказали батьки» (11,5%) показує, що деякі учні обрали професію не самостійно.

На питання «Які улюблені предмети?» більшість учнів написали, що виробниче навчання, тому що майстри виробничого навчання на уроках створюють комфортну атмосферу, а також здобувачі освіти успішно справляються зі своїми завданнями. На питання, уроки з якого предмету хотілося б пропустити, більшість учнів написали математику через причину – «не дається». Викладачу, напевно, варто враховувати здібності учнів, використовувати різномірівні завдання. Також респонденти хотіли б не бути ще на деяких дисциплінах, зазначивши: «ненавиджу щось робити, коли примушують», «через викладача з'явилась нелюбов до дисципліни», «немає доброзичливої атмосфери». Можна припустити, що викладачі цих дисциплін використовують авторитарний стиль. До створення ситуацій успіху найбільше готові педагоги із демократичним стилем педагогічної діяльності, які враховують думки та позиції учнів, їх прагнення, переконання.

92% респондентів уважно слухають пояснення педагогів, їм цікавий виклад матеріалу. А відповідати на питання педагога не люблять 53,8%. Тобто, цим учням не подобається увага до себе. Варіант «відповідати усно біля дошки» ніхто не обрав. Відповіді «краще працювати групами», «відповідати з місця» обрали 46,2% респондентів. Тобто, учням краще, щоб не порушувалась їхня зона комфорту, тоді вони почувають себе певніше. 26,9% опитаних учнів на запитання «Вам важко навчатися?» відповіли позитивно, 50% – «важко сказати». Ці відповіді дали учні, які мають середній та низький рівні успішності. На питання, чи часто учні працюють на уроці лише з підручником, негативно відповіли 92,3%. На питання «Чи застосовують учителі творчі завдання на уроках?» 76,9% респондентів відповіли ствердно. Це означає, що викладачі училища застосовують творчі завдання на уроках, тим самим підвищують рівень навчальної мотивації учнів.

У результаті проведеного опитування було виявлено, що більшість учнів почувають себе комфортно в освітньому середовищі училища, переживають успіхи, але не всі вмотивовані до навчальної діяльності.

Підвищити рівень навчальної мотивації здобувачів освіти, стимулювати почуття гордості за свої успіхи, за вибір професії, повірити у власні сили можливо через створення ситуацій успіху на уроці. Тому ми дослідили використання педагогами методів і прийомів у забезпеченні ситуацій успіху учнів під час уроків теоретичного та виробничого навчання у закладі професійної освіти. В опитуванні взяли участь 13 викладачів та майстрів виробничого навчання вищевказаного училища.

Усі респонденти зазначили, що мотивація є дуже важливою для учнів у навчальній діяльності і що потрібно використовувати похвалу задля її посилення. 69,2% опитаних педагогів вважають, що потрібно надавати учню право вибору навчального завдання. Це означає, що на своїх уроках ці педагоги використовують прийом створення ситуації успіху – самостійний вибір завдання. Такий прийом дає учням відчуття успіху, сформувані мотивацію до подальшої навчальної діяльності. Ніхто з респондентів не застосовує покарання за неправильне вирішення навчальних завдань чи їх невиконання. Педагоги розуміють, що покарання знижують впевненість учнів та їх інтерес до навчання. Під час занять викладачі та майстри виробничого навчання турбуються, щоб учні змогли відчути радість від подоланих труднощів, переконалися, що для успіху необхідно докласти зусилля.

76,9% опитаних педагогів використовують на уроках елементи ігрові, інтерактивні, інноваційні технології для зацікавлення предметом. Хоча 23,1% респондентів вважають, що застосування ігрових та інтерактивних технологій не впливає на підвищення рівня навчальної мотивації учнів. 92,3% опитаних створюють ситуації, в яких учень може продемонструвати свої сильні сторони, тобто використовують методи і прийоми створення ситуації успіху на уроках. Усі респонденти на запитання: «Чи допомагаєте Ви формулювати, уточнювати цілі, що стоять перед групою та перед кожним учнем окремо?», – відповіли позитивно. Також усі респонденти погодились, що потрібно будувати процес навчання на позитивних емоціях, на уроках створювати атмосферу доброзичливості, не переносити свої власні проблеми на учнів, добре володіти своїм емоційним станом. Хоча педагоги відмітили, що на сучасному етапі, коли в Україні йде війна, це дається дуже важко.

Для забезпечення ситуації успіху педагог повинен володіти знаннями типологічних особливостей учнів, відповідними професійними і особистісними якостями, педагогічною технікою, яка проявляється у підбадьорливих словах, відповідній інтонації, мелодійності мовлення, тактовності, доброзичливих міміці, жестах. Також педагог повинен бути професійно компетентним, мати бажання і вміння здійснювати індивідуальний підхід до учнів, керуватися у викладацькій діяльності гуманістичною спрямованістю [3, с. 37].

За результатами опитування педагогів було виявлено, що всі викладачі погоджуються з тим, що для підвищення навчальної мотивації учнів потрібно використовувати методи і прийоми створення ситуацій успіху, зокрема, похвалу, елементи ігрових та інтерактивних технологій, інноваційні технології проведення занять, різномірівні завдання та давати можливість учням самостійно обирати завдання, чітко формулювати дидактичні цілі.

Отже, ситуації успіху у закладах професійної (професійно-технічної) освіти – це організація педагогічних умов, за яких здобувачі освіти досягають значних результатів в опануванні необхідними компетентностями та посилюють навчальну мотивацію до здобуття професії. Такими умовами, на нашу думку, є: утвердження гуманного ставлення до учнів; формування впевненості в успіху кожного учня перед постановкою навчальних завдань; використання різнорівневих завдань для учнів з різним рівнем підготовки; надання можливості учням самостійно обирати завдання; використання індивідуальних підходів в оцінюванні результатів діяльності учнів; ненав'язлива допомога; уникнення покарань за невирішені завдання; використання похвали за навчальні досягнення; підкреслення практичної значущості навчання; оцінювання окремих етапів діяльності; опертя на суб'єктивний досвід учнів у психолого-педагогічній взаємодії, показ значення помилки як спроби, що збагатила досвід; співробітництво; інструктування учнів щодо способів здійснення діяльності; підкреслення сильних сторін учнів; концентрація на попередніх успіхах учнів, їх закріплення; визнання досягнень та перемог учнів; уникнення критики; формування в учнів впевненості в собі, прагнення до саморозвитку та самовдосконалення; використання ігрових, інтерактивних, інноваційних технологій, методів та прийомів створення ситуацій успіхів для учнів під час освітнього процесу.

Отримані дані не вичерпують усіх аспектів досліджуваної проблеми, тому подальші наукові розробки можуть бути спрямовані на вивчення аспектів впливу ситуацій успіху під час здобуття професійної освіти на професійну самореалізацію особистості.

Джерела

1. Бех І. Д. Виховання особистості. У 2-х кн. Кн. 2. Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. К.: Либідь, 2003. 344 с.
2. Велика А. Ситуація успіху як визначальна умова підвищення якості навчання старшокласників гуманітарним дисциплінам. *Збірник наук. праць Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини*. Ч.3. Умань: ПП Жовтий О. О., 2009. с. 30-38.
3. Внукова О. М. Забезпечення ситуації успіху студентів як прояв педагогічної майстерності викладача. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: збірник наук. праць*. Вип. 30 (40). К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 35-38.
4. Ільїна Ю. М. Психологія успіху: онтологія проблематики. *Актуальні проблеми психології*. К. 2008. Т. 8. С. 45-56. URL: <https://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/zbirnyk-2008/6.htm>
5. Калошин В. Ф. Педагогіка успіху: стратегія радісного навчання. *Управління школою*. 3013. № 31-32 (403-404). С. 1-127. URL: https://lib.iitta.gov.ua/38321%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D1%88%D0%B8%D0%BD_%D0%92.pdf
6. Романовський О. Г. Педагогіка успіху: її сутність та основні напрями вивчення. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2011. № 2. С. 3-9.
7. Сухомлинський В. О. Серце відаю дітям. *Вибрані твори*. В 5-ти т. Т. 3. К.: Рад. школа, 1976. С. 7-279.
8. Телешка А. О. Поняття про навчальну мотивацію в психолого-педагогічній літературі. *Матеріали наук. конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2017-2018 рр.* (16-17 травня 2019 р.): у 2-х т. Том 2. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 100-103.
9. Чорней І. Д. Психологічні аспекти розвитку мотивації молодшого школяра у навчальному процесі. *Нова педагогічна думка*. 2014. 4 (80). С. 163-165.

Liu Zhou

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Lingnan Normal University

RESEARCH ON THE PROSPECTS OF DEVELOPMENT FOR CHINESE MARTIAL ARTS SCHOOL

This article is devoted to the prospects of market-oriented development for Chinese martial arts schools. The article proves that there is a correlation between Chinese martial arts schools and societal demands in China, highlighting their potential for further growth. The emergence of martial arts schools caters to diverse educational needs, aligns with the requirements of the market economy, and satisfies societal development needs. Moreover, martial arts schools play a crucial role in preserving traditional culture, generating social and economic benefits, complementing rural education, and promoting international martial arts exchanges. Keywords: martial arts schools, social demand, development prospects, marketization.

Since the early 1980s, Chinese martial arts schools have witnessed an unprecedented growth. Correspondingly, research on martial arts schools has also increased. Existing document literature primarily focuses on two aspects: the overall development and specific conditions of martial arts schools, including hardware and software construction, providing comprehensive insights into their current status [1]; and the main issues encountered during their development, examining both external factors [2] (favorable and unfavorable policy environments) and internal factors [3] (organizational structure, management systems, curriculum design, and faculty development). While these studies have made some progress in the theoretical research of martial arts schools, there is still a lack of exploration from the perspective of societal demands in the new period of martial arts school development. Therefore, this paper looks forwards to the future prospects of martial arts schools based on societal demands and based on the development of market economy.

Наукове видання

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

Збірник наукових праць

Випуск 42

Видання українською та англійською мовами

Відповідальний секретар –Кучина Т. І.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
КВ №23259-13099ПР від 19.04.2018

Видавець

СГ НТМ «Новий курс»

Вул. Манізера, 3, м. Харків, 61002, Україна

Тел. 097-044-03-09, E-mail: nr1989@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №6392 від 07.09.2018

Свідоцтво про державну реєстрацію інформаційного агентства
як суб'єкта інформаційної діяльності
КВ №894-716Р від 16.08.2022